

Szanghajska Organizacja Współpracy i polityka Chin w Azji Środkowej

Konrad Zasztowt

Koniec minionej dekady i początek obecnej to okres znacznego wzrostu wpływów Chin w Azji Środkowej. Proces ten wiąże się ze zmniejszeniem znaczenia innych graczy w regionie: Rosji, Stanów Zjednoczonych i państw europejskich. Dla rządu chińskiego Azja Środkowa pozostaje ważna w aspekcie gospodarczym, politycznym, a także ze względów bezpieczeństwa. Wspólnie z Rosją i czterema spośród pięciu republik Azji Środkowej Chiny współtworzą Szanghajską Organizację Współpracy (SOW). Choć współpraca z Kazachstanem, Kirgistanem, Tadżykistanem i Uzbekistanem ma przede wszystkim wymiar bilateralny i koncentruje się na sferze gospodarki, SOW pozostaje użytecznym instrumentem chińskiej polityki. Jej celem jest zaś dalszy wzrost politycznych i gospodarczych wpływów Chin w regionie oraz stabilizacja bliskiego sąsiedztwa zachodnio-chińskiej prowincji Xinjiang.

Znaczenie gospodarcze Azji Środkowej dla Chin wzrasta. Już obecnie region ten jest ważnym źródłem surowców energetycznych, jeśli nie w skali całego kraju, to przynajmniej dla Xinjiangu. Jest też rozwijającym się rynkiem zbytu dla chińskich towarów oraz szlakiem ich eksportu do bardziej oddalonych regionów Eurazji, w tym do Europy.

Państwa Azji Środkowej od momentu rozpadu ZSRR i uzyskania niepodległości prowadziły politykę wielowektorową. Dążyły do uniezależnienia się od wpływów Rosji, spadkobierczynie radzieckiego imperium, poprzez rozwój współpracy z innymi mocarstwami, w tym zwłaszcza USA i Chinami. Choć Federacja Rosyjska wciąż pozostaje ważnym graczem w regionie, już wkrótce Chiny, oferujące republikom środkowoazjatyckim więcej niż Rosja w aspekcie gospodarczym oraz wymagające mniej w sferze politycznej, mogą stać się dominującym mocarstwem w Azji Środkowej.

Chińsko-środkowoazjatycka współpraca w ramach SOW: regulacja granic i walka z „trzema zagrożeniami”

Początkiem współpracy tzw. Szanghajskiej Piątki – Chin, Rosji, Kazachstanu, Kirgistanu i Tadżykistanu – było dążenie do demarkacji granicy między Pekinem a pozostałymi państwami postradzieckimi, która od czasów radzieckich pozostawała na wielu odcinkach sporna, oraz redukcji uzbrojenia w regionach przygranicznych. Kirgistan i Tadżykistan oddały część swoich terytoriów chińskiemu sąsiadowi. Z kolei Chiny zaakceptowały znacznie mniejsze korekty przebiegu granicy od tych, które

postulowały wcześniej¹. W przypadku Kazachstanu granica została uregulowana umową z 1997 roku, ratyfikowaną dwa lata później. Kirgistan podpisał podobną umowę z Chinami w 1998 roku, do ostatecznej demarkacji granicy doszło jednak w 2009². Ze względu na wojnę domową w Tadżykistanie umowa regulująca przebieg granicy chińsko – tadżyckiej została podpisana dopiero w 2002. Proces uregulowania tej kwestii zakończył tadżycki parlament ratyfikując umowę z Chinami w 2011 roku.³

Oficjalnie organizacja pod nazwą SOW powstała na szczycie w Szanghaju w 2001 roku, podczas którego do Szanghajskiej Piątki dołączył Uzbekistan. Wówczas to państwa członkowskie zdefiniowały cele organizacji jako wspólne zwalczanie trzech zagrożeń: terroryzmu, separatyzmu i ekstremizmu religijnego. Podczas szczytu w Sankt Petersburgu w 2002 roku stworzono Regionalną Strukturę Antyterrorystyczną (RATS) jako instytucję koordynującą antyterrorystyczne działania członków SOW. Zdefiniowanie organizacji terrorystycznych pozostaje do dziś problemem ze względu na różnice w poglądach rządów i ekspertów z różnych państw członkowskich⁴. Dla Chin priorytetowe pozostaje wsparcie państw środkowoazjatyckich w zwalczaniu separatystów ujugurskich⁵. W celu stabilizacji zamieszkałego przez Ujgurów Xinjiangu rząd w Pekinie dąży do rozwoju tej prowincji, wzmocnienia jej powiązań gospodarczych z Azją Środkową i resztą Chin, a także utrzymania stabilności i bezpieczeństwa w sąsiednich poradzieckich republikach i Afganistanie⁶.

¹ Rząd w Pekinie żądając ustępstw terytorialnych ze strony państw poradzieckich powoływał się na konieczność rewizji granic, w jego opinii, narzuconych niesprawiedliwie Chinom przez Rosję carską. Ostatecznie Kirgistan przekazał Chinom 9 km² terytorium na południe od jeziora Issyk-kul, otrzymał zaś znaczną część spornego obszaru w rejonie szczytu Khan Tengri. Tadżykistan przekazał Chinom jedynie 5,5% wysokogórskich terytoriów, do których roszczenia zgłaszała strona chińska. Wenwen Shen, *China and its Neighbours: troubled relations*, 01. 03. 2012, http://www.eu-asiacentre.eu/pub_details.php?pub_id=46

² *Kyrgyzstan and China complete border demarcation*, 17. 07. 2009, https://www.dur.ac.uk/ibru/news/boundary_news/?itemno=8288&rehref=%2Fibru%2Fnews%2F&resubj=Boundary+news%20Headlines

³ Buzurgmehr Ansori, *Tajikistan defines border with China*, 29. 01. 2011, http://centralasiaonline.com/en_GB/articles/caii/features/main/2011/01/29/feature-01

⁴ Przykładowo Chiny w przeciwieństwie do Rosji i republik środkowoazjatyckich nie uznały za organizację terrorystyczną Al Kaidy. Richard Weitz, *SCO struggles to meet renewed terrorism challenge*, 04. 10. 2012.

⁵ Ujgurzy są wyznawcami islamu sunnickiego. Przedstawiciele tego narodu są aktywni zarówno w organizacjach o profilu narodowym jak i religijnym, w tym także w środowiskach radykałów islamskich (Islamski Ruch Wschodniego Turkiestanu). Choć Chiny postrzegają wsparcie ze strony republik środkowoazjatyckich w walce z ruchem ujugurskim jako niedostateczne, nie można mówić o braku współpracy w tej kwestii. I tak np. w 1997 roku Kazachstan wydał stronie chińskiej Ujgurów podejrzanych o udział w zamachach terrorystycznych, a w 2009 roku zatrzymał na granicy ujugurskich uchodźców z Xinjiangu. K. Zasztowt, *Polityka Chin w regionie Azji Środkowej*, „Bezpieczeństwo Narodowe”, nr 1 (13), 2010, s. 67.

⁶ Szczególnie ważny dla Chin jest fakt obecności diaspory ujugurskiej w sąsiednich państwach Azji Środkowej. Władze w Pekinie obawiają się aktywności bojowników ujugurskich przenikających do Chin z baz na terenie republik środkowoazjatyckich. Jerome Doyon, *Strengthening the SCO*, 06. 09. 2012, <http://www.centresia.eu/publication/china-analysis-n34-china-and-central-asia>

Mimo braku spójnej wizji zagrożeń wśród członków SOW, kwestia walki z terroryzmem, separatyzmem i ekstremizmem pozostaje ideologicznym spoiwem organizacji. Potwierdził to tegoroczny szczyt SOW w Pekinie w dniach 6–7 czerwca, podczas którego jako jedne z głównych wyzwań uznano ryzyka związane z wycofaniem wojsk NATO z Afganistanu w 2014 r., a więc przewidywany wzrost aktywności ekstremistów islamskich i nasilenie przemytu narkotyków (źródła finansowania działalności organizacji ekstremistycznych). Odpowiedzią na te zagrożenia są plany SOW większego zaangażowania w proces rekonstrukcji Afganistanu, a także przyznanie temu państwu statusu obserwatora w organizacji⁷.

Innym wspólnym wyzwaniem dla państw SOW są potencjalne protesty ich własnych społeczeństw przeciwko elitom rządzącym, mające precedens w postaci antyrządowej rewolty w uzbeckim Andizanie w 2005 r., czy rewolucji w Kirgistanie w 2010 r., która doprowadziła do obalenia prezydenta Kurmanbeka Bakijewa. Przyjęty na szczycie w Pekinie zapis o kolektywnym reagowaniu na wydarzenia zagrażające regionalnemu pokojowi, bezpieczeństwu i stabilności formalnie daje państwom członkowskim prawo do interwencji w sprawy wewnętrzne innych członków SOW⁸. To postanowienie pozostaje w sprzeczności z zasadą nieinterwencji w sprawy wewnętrzne suwerennych państw głoszoną przez Chiny i Rosję na forum ONZ, ostatnio w związku z debatami na temat możliwej międzynarodowej interwencji w Syrii. Pokazuje jednak, że zarówno Rosja, jak i Chiny nie wykluczają możliwości (sankcjonowanych przez SOW) militarnych operacji na terytorium innych państw członkowskich. Bez wątpienia na taką ewolucję doktryny organizacji wpłynęły też antyrządowe rewolty w państwach Bliskiego Wschodu.

Geopolityczne cele Chin, Rosji i środkowoazjatyckich członków SOW

Na czerwcowym szczycie w Pekinie podkreślono konieczność zwiększenia roli SOW w kształtowaniu bezpieczeństwa w Azji. Widoczne są jednak różnice między rosyjską a chińską koncepcją rozwoju organizacji. Rosja jest zwolennikiem dalszego rozszerzenia SOW o nowych członków, w tym potencjalnie Pakistan i Indie. Chiny nie są przeciwne rozszerzeniu, jednak pozostają mniej entuzjastycznie nastawione wobec tej koncepcji. Włączenie Pakistanu i Indii może bowiem skutkować zmniejszeniem spójności politycznej SOW⁹.

⁷ *SCO accepts Afghanistan as observer, Turkey dialogue partner*, 07. 06. 2012, <http://english.peopledaily.com.cn/90883/7839137.html>

⁸ *SCO Opposes Intervening in Others' Internal Affairs: Chinese Foreign Ministry*, 06. 08. 2012, <http://english.cri.cn/7146/2012/06/08/2702s704815.htm>

⁹ Członkostwo Indii w SOW zmniejszyłoby dominującą rolę Chin w tej organizacji, co byłoby pozytywną zmianą z punktu widzenia Rosji, będącej zresztą w dobrych relacjach z rządem w Nowym Delhi. Chińscy eksperci dostrzegają jednak także zalety rozszerzenia: wejście, będącego sojusznikiem Chin, Pakistanu do SOW sprzyjałoby zwiększeniu skuteczności działań państw członkowskich w kwestii stabilizacji Afganistanu. Jerome Doyon, *Strengthening the SCO*, *op. cit.*

Od chwili powstania – z punktu widzenia Chin i Rosji – służyła ona ograniczeniu wpływów USA w Azji Środkowej. Oba państwa wyrażały zaniepokojenie obecnością militarną NATO i Stanów Zjednoczonych w regionie po rozpoczęciu interwencji w Afganistanie w 2001 r. Obecnie jednak szereg czynników wpływa na zmniejszenie znaczenia USA oraz państw NATO i Unii Europejskiej w Azji Środkowej (m.in. małe zainteresowanie administracji amerykańskiej obszarem postradzieckim w okresie prezydentury Baracka Obamy, zbliżający się termin wycofania wojsk NATO z Afganistanu, a także kryzys gospodarczy UE). Rola SOW ewoluje więc od antyzachodniego bloku wojskowo-politycznego w stronę platformy współpracy chińsko-środkowoazjatyckiej, będącej gwarancją bezpieczeństwa interesów Chin w regionie.

Choć Rosja była jednym z inicjatorów powstania SOW, w ostatnich latach organizacja ta pozostaje konkurencją dla rosyjskich projektów integracji republik postradzieckich. Federacja Rosyjska nadal odgrywa ważną rolę w regionie, zwłaszcza w przypadku Kazachstanu, z którym uczestniczy we Wspólnej Przestrzeni Gospodarczej, a także najbiedniejszych i najmniej stabilnych państw – Kirgistanu i Tadżykistanu. Jednak rola kontrolowanej przez Rosję Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym (OUBZ), której środkowoazjatyckimi członkami są Kazachstan, Kirgistan i Tadżykistan, słabnie. Wykazała ona m.in. całkowitą bierność wobec kryzysu politycznego w Kirgistanie w 2010 r., który spowodował paraliż aparatu państwowego i pogromy mniejszości uzbeckiej na południu tego kraju. Przejawem słabości tej organizacji było także zawieszenie członkostwa w niej przez Uzbekistan 28 czerwca br. Decyzję tę należy interpretować nie tylko jako wyraz braku zaufania władz uzbeckich do będącej rosyjskim projektem politycznym OUBZ, ale też jako krok w stronę utrzymania równowagi między relacjami z Rosją, USA i coraz ważniejszym partnerem chińskim. Uzbekistan łączy z Chinami sprzeciw wobec wzrostu obecności politycznej i militarnej w Azji Środkowej zarówno Stanów Zjednoczonych, jak i Rosji¹⁰. Podczas czerwcowego szczytu SOW w Pekinie uzbecki prezydent Islam Karimow podpisał umowę o strategicznym partnerstwie z Chińską Republiką Ludową¹¹.

Więzi gospodarcze Chin i Azji Środkowej

Choć przez długi czas najważniejszym partnerem gospodarczym państw regionu środkowoazjatyckiego były państwa Unii Europejskiej już w 2010 roku stały się nim Chiny¹². Wzrost gospodarczego znaczenia Chin jest widoczny w każdym z czterech środkowoazjatyckich państw członków SOW, a także w Turkmenistanie. Obecność chińska w krajach Azji Środkowej pozostaje ograniczona do kilku sektorów i związa-

¹⁰ Zabikhulla S. Saipov, *Common Concerns and Threat Perceptions Force China and Uzbekistan to Closely Coordinate their Positions*, 05. 10. 2012, http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=39935&tx_ttnews%5BbackPid%5D=587

¹¹ Kazachstan i Chiny podobną umowę zawarły w 2011 r.

na przede wszystkim z importem środkowoazjatyckiej ropy i gazu, a także innych surowców (uranu, bawełny, rudy żelaza, miedzi, metali nieżelaznych). Już obecnie jednak chińskie przedsiębiorstwa rozszerzają swoją działalność i inwestycje w sektorach transportu, telekomunikacji i energii elektrycznej. Chiny dostrzegają potencjał rynku środkowoazjatyckiego, którego zapotrzebowanie na chińskie towary elektryczne oraz samochody systematycznie rośnie¹³. Państwa Azji Środkowej są też drogą transportu chińskich towarów do położonych dalej na zachodzie regionów Eurazji: Iranu, Turcji, Rosji, Europy Wschodniej i Unii Europejskiej. Trasa ta zyskuje na znaczeniu wraz z rozrastającą się siecią połączeń kolejowych i drogowych, lotniczych i morskich (na Morzu Kaspijskim i Czarnym). Poprzez analogię do średniowiecznej drogi eksportu jedwabiu z Chin do Europy często określana jest mianem nowego „szlaku jedwabnego”.

Dla Chin Azja Środkowa pozostaje ważnym źródłem węglowodorów. Choć ropa i gaz importowane z republik środkowoazjatyckich nie równoważą surowców sprowadzanych z innych regionów, ich zaletą jest względna bliskość i bezpieczeństwo dostaw. Tego atutu nie mają inne części świata zaopatrujące Chiny w surowce energetyczne: Bliski Wschód, Afryka i Ameryka Południowa¹⁴. Wraz z zakończeniem w grudniu 2009 roku budowy gazociągu Turkmenistan–Xinjiang, to Chiny okazały się na obecnym etapie zwycięzcą „wielkiej gry”, w której o środkowoazjatycki gaz konkurują także Rosja i UE. Strona turkmeńska zobowiązała się do eksportu do Chin 40 mld m³ gazu rocznie przez okres 30 lat. Obecnie planowany jest także drugi gazociąg z Turkmenistanu przez północny Afganistan i Tadżykistan do Xinjangu¹⁵. Z wyjątkiem Turkmenistanu państwa na trasie gazociągu są członkami SOW, co z punktu widzenia rządu w Pekinie oznacza dodatkową gwarancję bezpieczeństwa dostaw. Uzbekistan i Kazachstan dążą zresztą do rozwoju eksportu własnego gazu do Chin. Gaz uzbecki już od września tego roku jest przesyłany gazociągiem Turkmenistan – Xinjiang. W tym roku mają to być dostawy na poziomie 2–5 mld m³ surowca w br., w 2013 – 10 mld m³, a w 2016 – 25 mld m³¹⁶. Kazachstan planuje eksportować do Xinjangu 10 do 15 mld m³ gazu rocznie po rozbudowie już istniejącego gazociągu z Turkmenistanu oraz powstaniu nowej trasy Bejneu – Szymkent, która umożliwi przesył surowca z regionu kaspijskiego (złóż Karaczaganak, Tengiz

¹² Francois Godement, *Seeking an alliance by any other name?*, 06. 09. 2012, <http://www.centreasia.eu/publication/china-analysis-n34-china-and-central-asia>

¹³ Marie-Helene Shwoob, *Economic cooperation Beyond the energy sector*, 06. 09. 2012, <http://www.centreasia.eu/publication/china-analysis-n34-china-and-central-asia>

¹⁴ Jean-Pierre Cabestan, *Energy cooperation between China and Central Asia*, 06. 09. 2012, <http://www.centreasia.eu/publication/china-analysis-n34-china-and-central-asia>

¹⁵ Vladimir Socor, *Beijing Proposes Turkmenistan-China Gas Pipeline Through Northern Afghanistan*, 19. 06. 2012, http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=39510

¹⁶ Aleksandra Jarosiewicz, *Uzbekistan rozpoczął eksport gazu do Chin*, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/tydzien-na-wschodzie/2012-09-19/uzbekistan-rozpoczal-eksport-gazu-do-chin>

i być może także Kaszagan)¹⁷. Należący do kazachskiego koncernu KazMunaiGaz oraz chińskiego China National Petroleum Corporation ropociąg Atyrau–Alashankou jest źródłem surowca m.in. dla rafinerii Dushanzi w Xinjiangu. Udział chińskiego kapitału w kilkunastu kazachskich przedsiębiorstwach paliwowych sięga od 50% do 100%.

Chińscy inwestorzy obecni są także w strategicznie ważnych sektorach gospodarki państw środkowoazjatyckich: energetyce, transporcie i telekomunikacji. Chińskie inwestycje są jednym z głównych źródeł kapitału w Kirgistanie. Przedsiębiorstwa z Chin rozbudowują połączenia drogowe między obu krajami. Znaczenie Tadżykistanu dla rządu w Pekinie może wzrosnąć w razie stabilizacji sytuacji w Afganistanie. Wówczas kraj ten może stać się ważnym łącznikiem Chin z trasami prowadzącymi do portów Pakistanu i Iranu. Chiński partner, a także SOW są dla rządu w Duszanbe ważnym źródłem kredytów. Na czerwowym szczycie tadżycki prezydent Emomali Rahmon uzyskał od Chin kredyt w wysokości 2 mld dolarów. Uzbekistan wynegocjował w Pekinie chińskie inwestycje i kredyty na sumę 5 mld dolarów.

* * *

Polityczne współdziałanie w ramach SOW z państwami Azji Środkowej jest ważnym elementem strategii rządu w Pekinie wobec tego regionu. Jest platformą, która ułatwia rozwój współpracy dwustronnej między Chinami a republikami środkowoazjatyckimi. Pozwala też realizować główne cele chińskiej polityki. Dla rządu chińskiego priorytetowe znaczenie ma stabilizacja bliskiego sąsiedztwa Xinjiangu, z punktu widzenia Pekinu – prowincji zagrożonej problemem separatyzmu Ujgurów. Rozwiązanie tego problemu, w opinii władz chińskich, tkwi we wzmocnieniu gospodarczym tego regionu poprzez ściślejsze powiązanie go z państwami Azji Środkowej i resztą Chin. SOW jest też platformą sprzyjającą współpracy energetycznej jej członków, której rezultatem jest już istniejący gazociąg z Turkmenistanu przesyłający gaz do Xinjiangu oraz ropociąg przesyłający kazachską ropę do Chin. Wspólne członkostwo Chin i republik Azji Środkowej w SOW zwiększa też bezpieczeństwo inwestycji chińskich w tym regionie. Azja Środkowa jest rozwijającym się rynkiem zbytu dla chińskich towarów. Jest też ważną trasą ich eksportu do dalej położonych państw Eurazji.

Chińskie zaangażowanie gospodarcze i polityczne w regionie odpowiada interesom republik środkowoazjatyckich. Chińska ekspansja gospodarcza, choć czasem odbierana przez regionalnych producentów jako zagrożenie, niesie jednak korzyści. Chiny są inwestorem, który nie wycofuje się mimo globalnego kryzysu gospodarczego.

Współpraca z Pekinem pozwala państwom regionu prowadzić politykę bardziej niezależną zarówno od Rosji, jak i od Stanów Zjednoczonych oraz UE. Dla rządów

¹⁷ Vladimir Socor, *Kazakhstan Expands Gas Transit Pipeline Capacities and Own Exports to China*, 10. 08. 2012, http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=39758

środkowoazjatyckich Chiny wydają się być atrakcyjniejszym partnerem niż Federacja Rosyjska. Oferując kredyty strona chińska nie żąda tak wyraźnych koncesji w sferze politycznej jak Federacja Rosyjska. Ta ostatnia warunkuje bowiem współpracę z republikami Azji Środkowej ich rezygnacją z kontaktów z Zachodem, pogłębieniem integracji w ramach OUBZ (oznaczającym wzrost zależności od Moskwy), czy też zgodą na obecność rosyjskich baz wojskowych. Z kolei problemy republik środkowoazjatyckich w relacjach z USA i państwami europejskimi mają swoje źródło w zachodniej krytyce powszechnych w regionie praktyk łamania przez władze praw człowieka. Element ten jest nieobecny tak w doktrynie SOW, jak i w czysto pragmatycznej polityce chińskiej. Konsekwentna i skuteczna strategia Chin w Azji Środkowej może doprowadzić do utworzenia obszaru *Pax Sinica*, który wobec słabości rosyjskich projektów integracyjnych i ograniczonej aktywności państw zachodnich w regionie wypełni strategiczną próżnię po rozpadzie Związku Radzieckiego.

Dr Konrad Zasztowt – absolwent Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego, analityk w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, zajmuje się problematyką polityczną i energetyczną regionu Morza Czarnego i Azji Środkowej, mniejszościami etnicznymi i religijnymi, a także problematyką islamu w krajach byłego ZSRR.

Шанхайская организация сотрудничества и политика Китая в Центральной Азии

Конрад Заштовт

Конец прошлого десятилетия и начало текущего периода демонстрируют значительное увеличение влияния Китая в Центральной Азии. Этот процесс связан со снижением значимости других игроков в регионе: России, Соединенных Штатов и европейских стран. Для китайского правительства Центральная Азия является важным регионом с экономической и политической точки зрения, а также по соображениям безопасности. Совместно с Россией и четырьмя из пяти республик Центральной Азии, Китай создает Шанхайскую организацию сотрудничества (ШОС). Хотя сотрудничество с Казахстаном, Кыргызстаном, Таджикистаном и Узбекистаном, носит, прежде всего, двусторонний характер и сосредотачивается на экономической сфере, ШОС остается полезным инструментом китайской политики. Его целью является дальнейшее повышение политического и экономического влияния Китая в Центральной Азии и стабилизация близкого по соседству региона с западно-китайской провинцией – Синьцзян.

Экономическое значение Центральной Азии для Китая повыша-

The Shanghai Cooperation Organization and China's Policy in Central Asia

Konrad Zasztowt

The end of the passing decade and the beginning of the present is a period of meaningful growth for China's influence in Central Asia. This process is connected with the fall in significance of other players in the region: Russia, the United States and Europe. For the Chinese government, Central Asia remains important for both economic and political reasons, but also in terms of security. China, Russia and four out of five Central Asian republics form the Shanghai Cooperation Organization (SCO). Despite the fact that cooperation with Kazakhstan, Kirgizstan, Tajikistan and Uzbekistan is foremost bilateral and economic in nature, SCO continues to be a useful instrument of Chinese foreign policy. Its goal is the further growth of China's political and economic influence in the region and the stabilization of Central Asia's immediate neighbor; the western Chinese province of Xinjiang.

The economic importance of Central Asia for China continues to grow. Already at present, this region is an important source of energy resources – if not on the scale of the whole country, than at least for Xinjiang. It also consti-

ется. Уже в настоящее время этот регион является важным источником энергии, если не в целом по стране, то, по крайней мере, для Синьцзян. Кроме этого, регион является растущим рынком сбыта китайских товаров, а также путем их экспорта в более отдаленные регионы Евразии, в том числе в Европу.

Государства Центральной Азии, после распада СССР и оглашения независимости, проводили многовекторную политику. Они стремились быть независимыми от влияния России, наследника советской империи, через развитие сотрудничества с другими державами, прежде всего США и Китаем. Хотя Россия и дальше остается важным игроком в регионе, вскоре Китай, предлагающий республикам Центральной Азии большие, чем Россия, блага с экономической точки зрения и требующий меньше в политической сфере, может стать доминирующей силой в Центральной Азии.

Политическое сотрудничество в рамках ШОС в Центральной Азии является важным элементом стратегии Пекина в регионе. Приоритетом китайского правительства является стабилизация региона, имеющего непосредственную близость к Синьцзяни, с точки зрения Пекина – в провинции имеется проблема уйгурского сепаратизма. Решение этой проблемы, по мнению китайских властей, заключается в укреплении экономики этого региона за счет его более тесного связывания со странами Централь-

tutes a developing market for Chinese products and a pathway for exports to further regions from Eurasia, including Europe.

Since the collapse of the USSR and their attainment of independence, Central Asian states have conducted a multi-vector type of foreign policy. Through development of cooperation with other international powers, especially the USA and China, they have strived for independence from Russian influences and the heritage of the Soviet empire. In spite of the fact that the Russian Federation still remains an important player in the region, very soon, China – which is offering more than Russia economically and expecting less politically – could become the dominant power in Central Asia.

Political cooperation with the Central Asia states within the framework of the SCO is an important element of Beijing's strategy towards this region. A priority for the Chinese government is the stabilization of the immediate area surrounding Xinjiang, which according to Beijing is a province endangered by Uyghur separatists. According to the Chinese authorities, the solution to this problem lays in the economic consolidation of this region through tighter ties with Central Asian states and the rest of China. SCO is also a platform for supporting energy cooperation between its members. The results of this platform include an already existing pipeline exporting gas from Turkmenistan to Xinjiang, as well as a pipeline exporting Kazakhstani oil to China. Having

ной Азии и остальной частью Китая. ШОС также является платформой, поощряющей сотрудничество ее членов в энергетической сфере, результатом чего является уже существующий газопровод из Туркменистана в Синьцзян и нефтепровод, переводящий казахскую нефть в Китай. Общее членство Китая и республик Центральной Азии в рамках ШОС также повышает безопасность китайских инвестиций в этом регионе.

Экономическое и политическое участие Китая в регионе соответствует интересам республик Центральной Азии. Экономическая экспансия Китая, хотя иногда воспринимается региональными производителями в качестве угрозы, приносит пользу. Китай является инвестором, который не выходит из игры, несмотря на мировой экономический кризис. Сотрудничество с Китаем позволяет странам региона проводить политику более независимую от России, США и ЕС.

Последовательная и эффективная стратегия Китая в Центральной Азии может привести к созданию *Pax Sinica*, что в отличие от слабости российских интеграционных проектов и сниженной активности в регионе Западных стран, заполнит стратегический вакуум после распада Советского Союза.

membership in the SCO in common also increases the security of Chinese investments in the region.

Chinese economic and political engagement in the region is suitable for the Central Asian states. Chinese economic expansion – however sometimes treated by regional producers as a threat – has benefits. China is an investor that has not withdrawn from the region, despite the continuing global economic crisis. Cooperation with Beijing allows countries of the region to conduct a more independent policy from Russia, but also the US and EU.

The consistent and effective Chinese strategy in Central Asia may lead to the creation of a *Pax Sinica* zone, which might – in the face of weak Russian integration projects and limited Western countries' activity in the region – fill the strategic vacuum left after the collapse of the Soviet Union.